

Milan Rúfus: Zvony

Milan Rúfus: Zvony

Milan Rúfus sa narodil sa v Závažnej Porube na Liptove. Navštevoval osemročné gymnázium v Liptovskom Mikuláši, kde aj maturoval. Potom na filozofickej univerzite v Bratislave študoval slovenčinu a dejepis. Po štúdiách tu zostal pracovať ako vysokoškolský profesor literatúry, kde pôsobil až do dôchodku. Publikoval v mnohých časopisoch a neskôr debutoval zbierkou Až dozrieme ktorá vyvolala pozitívny ohlas u divákov i čitateľov. Je preto zaujímavé že jeho druhá zbierka (ak nerátame nepredajnú bibliofíliu Chlapec), vyšla až dvanásť rokov potom, teda roku 1968. Aj v tejto zbierke môžeme pozorovať základné význačnosti Rúfusovej poézie. Nachádzame epické básne, avšak s mnohými lyrickými prvkami, ďalej je to zovšeobecnenie spoločnosti a jej analýza. To že bol ovplyvnený symbolizmom pridáva jeho básňam smútok, obraznosť. Taktiež spracúvava v zbierke klasickú rúfusovskú tematiku, zobrazuje typického prostého človeka práce, ale nie ako sociálneho hrdinu, ale ako jednotlivca bojujúceho s každodenným údelom.

Vrchári

Vysoko si nám, Bože, vysoko
položil stôl. Kým dočiahneme naň,
potíme krv a soľ z nás uteká.
Soľ na ktorú nám často nezvýši.

Povýšili nás Pane Ježiši.
Ach, áno, povýšili človeka.
O mieru kríža, čo ho neminie.
Dost' je tu stromov naň
i na kolísky.

Môj prísny kraj, môj krutý,
ach môj blízky!
Košeľa zrebná, prilepená k telu
storočným potom.

Už ju nezložím.
Už pôjdem v nej. I dolu, ležiačky.
Zospodu hrabať tvoje zemiačky.

V celej Rúfusovej zbierke je cítiť prírodu, spätosť s prírodou. Akoby aj nie, veď sám básnik, ktorý vyrastal v prostredí liptovskej dediny a zo svojho domu v Závažnej Porube na gymnázium do Mikuláša musel každý deň prejsť šesť kilometrov po poľnej ceste, musel vnímať premeny prírody veľmi intenzívne. Taktiež prírodu nerozlučiteľne spája s ľudskou prácou.

Zemiaky

Krajina zniesla vajíčko,
vzrušená ako nikdy. Spieva

a vonia hlbínou až dolu, do pivníc.

Netrpezlivé drobné dupotanie
tam počuť. Bubny jesenné.

Popravujú hlad a naďaleko
niet nikoho, kto nad ním zavzlyká.
Len vzduch sa trasie ako osika.

Ďalšou témou je detstvo, dospievanie, smerovanie človeka. Básnik sa zamýšľa nad osudom nad životom a osudom ľudstva (Len tak), ale aj jednotlivca (Človek; Abeceda). V Abecede posielajú človeka žiť, pretože na svojej ceste má už všetko pripravené. Nepozná pravdu, ale pozná abecedu, ktorou slabikuje svoj život. Žije zo dňa na deň, nepozná zákulisie života.

Abeceda

Choď, ži je prestreté:
nôž, zub i pod zub. Máš,
čo ti treba, a rovno na obruse.
Choď, neváhaj, vieš abecedu, pís.

Viac nemôžeš, len potiaľ pochopíš.
Nepoznáš pravdu. Vieš iba abecedu.

V nej slabikuješ denne svoju biedu,
i svoju veľkosť.

Úzkosť prežitá,
ó, krutosť! Kto to po nás prečíta?

Nielen zo zbierky, ale z celej tvorby Rúfusa je zrejmé, že si vysoko váži svojich rodičov. Zbierka, rozdelená na dve časti, pričom prvú začína venovanie: „Otcovi a matke“, obsahuje aj básne o rodnom kraji, o domove. Hneď v prvej básni Zvony, teda rovnomennej s celou zbierkou spomína:

Aj ty už občas počuješ
smrť suchým bičom práskať.
A hádaš či je ďaleko
alebo blízko od hrobu.

Zvon domova ti zazvoní.
Kadlúbka. Hnev i láska
v nej odlievajú tvoju podobu.
Studnička pamäť. Hmatajúc
sa napiješ a že i zrkadlí,
pomaly čítaš z hladiny svoju tvár.

Rúfusova tvorba je pre slovenskú literatúru veľmi významná, básnik bol ocenený mnohými cenami, po mnoho rokov vystupoval ako najväčší kandidát spomedzi slovenských spisovateľov, ktorí by mohli siahnúť na

Nobelovu cenu. Svojou poéziou oslovuje mnoho čitateľov, oslovuje ich svojou úctou k prírode, k ľuďom, k životu.

Starenka na dreve

Ešte to ťahá. Ešte uvezie to
vozíček z kostí, kára boľavá.
Jak šabl'u hrdzavú ju vytasilo leto
zakúsok života čo ešte ostáva.
Môj pane, neodlož a použi nás smelo.
Až do poslednej chvíle použi.
Tvrdo jak ohorok - tak zašliapni nám telo,
až dohorí, až doslúži,
a nenechaj nás dlho umierať.